

Kedves Versenyzők!

Szeretettel köszöntünk titeket a *Hatodik és hetedik osztályos tanulók kulturális vetélkedőjén!*
Az első forduló sikeres megoldásához segítségül szolgál az általunk megadott szakirodalom.
Emellett tankönyveiteket, az internetet vagy különböző lexikonokat is szabadon használhatjátok. Jó munkát kívánunk!

Szakirodalom:

Herber Attila-Martos Ida - Moss László-Tisza László: **Történelem 4. és 5.** kötet megfelelő részei, Reáltanoda Alapítvány, Bp. 2005

Batsányi János élete és költeményei

Csokonai Vitéz Mihály élete és költeményei

Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója

Osiris Kiadó Bp. 2000

www.eger.hu

NEUMANN JÁNOS KÖZÉPISKOLA ÉS KOLLÉGIUM
3300 Eger, Rákóczi út 48.

A felvilágosodás és hatása Magyarországon (1740-1825)

Hatodik és hetedik osztályosok kulturális vetélkedője

A versenyző neve: _____

A versenyző jelszava: _____

Az iskola neve és címe: _____

Beküldés határideje: 2009. december 15.

A felvilágosult abszolútizmus kora Magyarországon

I. A következő életrajzi elemek két felvilágosult abszolútista uralkodónk pályájához kapcsolódnak. Jelöld x jellel minden adatnál, hogy melyik uralkodóhoz tartozik, valamint magyarázd meg a kapcsolatot! (10/....)

<i>Jellemző adat</i>	<i>Mária Terézia</i>	<i>II. József</i>	<i>Magyarázat</i>
Falkenstein gróf			
November 29.			
Pozsonyi diéta			
1765			
Álmodozások			
Pármai Izabella			
Madéfalvi veszedelem			
Ányos Pál			
Lotharingiai Ferenc			
a kalapos király			

II. A következő szöveg Mária Terézia uralkodásáról szól. Egészítsd ki a megfelelő kifejezésekkel! (8/....)

Mária Terézia a ..... révén léphetett trónra, melyet apja, ... fogadtatott el a magyar országgyűléssel 1723-ban. A királynő nem törvényekkel, hanem.....kormányzott, mivel nem hívta össze az országgyűlést. A felvilágosult abszolutizmus szellemében uralkodott, megmutatkozott ez intézkedéseiben is, mint például a ..... , melyben egy belső vámhatár választotta el Magyarországot a területét az örökös tartományoktól. Az intézkedés oka az volt, hogy az örökös tartományok nemességével ellentétben a magyar nemesek ..... , ezért az állam sok bevételtől esett el. Fontos rendelete az urbárium, ami a következőt rögzíti: .....

Oktatási rendelete a ..... , amit ..... -ben adott ki. Ez egységes iskolarendszert alkotott, valamint a 6 és 12 év közötti gyerekek iskoláztatását írta elő.

III. Állapítsd meg a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak-e! (5/....)

ÁLLÍTÁS	IGAZ	HAMIS
Mária Terézia, a Német- római Birodalom, illetve a Habsburg Birodalom császárnője fontos alakja a felvilágosult abszolutizmus korának.		
II. József törvényjavaslatait a magyar országgyűlés többször is visszautasította.		
Mária Terézia a magyar származású Hadik Andrást tette meg a bécsi Udvari Haditanács elnökévé.		
II. József türelmi rendelete szabad vallásgyakorlatot biztosított a protestáns felekezetek számára is.		
II. József a halálos ágyán három kivétellel minden rendeletét visszavonta.		

IV. Állítsd időrendi sorrendbe a Mária Terézia és II. József uralkodásához kapcsolódó eseményeket! (5/....)

SORREND	ESEMÉNYEK
	Horia és Kloska által vezetett erdélyi parasztfelkelés
	Elhangzik a híres mondat: „Vitam et sanquinem!”
	Madéfalvi veszedelem
	„Fordított Canossa – járás”
	A nevezetes tollvonás

V. Magyarázd meg a következő fogalmakat!

(2/...)

Jozefinista:

Felvilágosult abszolutizmus:

VI. Húzd alá a helyes választ, és felelj a hozzá kapcsolódó kérdésre!

(10/...)

a. Mely állítás igaz Martinovics személyével kapcsolatban az összeesküvés előtti időből?

katonatisztként szolgált   besúgó volt   költő volt   földbirtokos nemes volt

Milyen változás történt ezen a téren?

---

b. Honnan kapta az elnevezést a mozgalom?

bibliai eredetű elnevezés   francia forradalomról   egyik vezetőjéről   jelképekről

Hogyan kapcsolódik az elnevezés az elveikhez?

---

c. Ki nem volt a tagja a Szabadság és Egyenlőség Társaságának?

Sigray Jakab   Hajnóczy József   Szentmarjay Ferenc   Laczkovics János

Mi a közös a négy személyben?

---

d. Hol került sor az összeesküvés vezetőinek kivégzésére?

Vérmező   Arad   Budapest   Világos

Melyik híres magyar költő volt jelen a kivégzésen?

---

e. Melyik személy nem illik a sorba?

Sigray Jakab   Hajnóczy József   Kazinczy Ferenc   Laczkovics János

Magyarázd meg, miért jelent ő kivételt?

A magyar felvilágosodás irodalma

I. A következő életrajzi elemek Kazinczy Ferenc, Batsányi János és Csokonai Vitéz Mihály életéhez kötődnek. Nevezd meg, melyik alkotóhoz tartoznak az egyes adatok, és magyarázd meg a kapcsolatot! (10 pont/.....)

Anakreon

Napóleon

Árkádia-pör

Domby Márton

Hamlet

legáció

Széphalom

Linz

Magyar Museum

neológusok

II. Válaszolj Kazinczy Ferenc: *Fogságom naplója* című művéhez kapcsolódó kérdésekre!

a. Nevezd meg négy helyet, ahol a visszaemlékezés szerint Kazinczy raboskodott! (2/.....)

b. Milyen körülmények között élt a börtönökben? Szemléld példával! (2/.....)

c. Hogyan szerzett vagy készített íróeszközt, milyen módszereket alkalmazott Kazinczy, hogy írni tudjon a börtönben? (3/....)

d. Hova véste be Kazinczy a nevét és ott-tartózkodása dátumát? (1/....)

e. Miért hívták Kazinczyt a börtönben a *jó úrnak*? (2/....)

f. Milyen titkos jelekkel társalogtak egymással Kazinczy és társai a börtönben? (2/....)

g. Írj egy példát a műből Kazinczy hazaszeretetének megjelenésére! (2/....)

III. Válaszolj *Batsányi János: A franciaországi változásokra* című verséhez kapcsolódó kérdésekre!

a. Hogyan kapcsolódik a vers címe a keletkezés dátumához? (1/....)

b. Kik a vers megszólítottjai? (2/....)

c. A jobbágy szónak milyen jelentései lehetnek a versben? (1/....)

d. A megszólítottak melyik csoportjának mit jelenthet az utolsó két sor felszólítása? (2/....)

e. Mi a vers szerkezetének különlegessége? (1/....)

IV. Válaszolj Csokonai Vitéz Mihály: *A Magánossághoz* című költeményéhez kapcsolódó kérdésekre!

a. Vajon miért szerepel nagybetűvel a magány? (1/....)

b. Hogyan viszonyul a költemény beszélője a magányhoz? (2/....)

c. Milyen tulajdonságokkal ruházza fel a magányt? (3/....)

d Milyen stílusirányzat érvényesül a műben? (1/....)

Emelj ki két jellemző motívumot a versből, ami ezt bizonyítja! (2/....)

Eger város építészeti emlékei a 18-19. századból

I. Válaszolj a képekhez kapcsolódó kérdésekre! (8/....)

- A/ Mit ábrázol a kép?
Hol található?
Fejtsd meg a képen látható latin írást!

B/ Mit ábrázol a kép?

Ki építtette?

Mi működik ma ebben az épületben?

C/ Hol látható ez a szobor?

Mely korábbi épület részeit használták fel a templom építésénél?

II. Melyek a következő épületek?

(5/....)

1. Hild József tervei szerint készült a 19. század első felében Pyrker érsek megrendelésére. Eger egyetlen klasszicista építménye .....
2. Későbarokk stílusban épült. Oktatás céljából építtette Eger egyik püspöke. Egyházmegyei könyvtára országsszerte híres: .....
3. Eger leghíresebb kovácsoltvas kapuja, ami ma a megyeháza épületében áll, nevét alkotójáról kapta: .....
4. Értékes egyházi kincseket őriznek ebben az épületben, többek között Mária Terézia koronázási palástját is: .....
5. A 17. században a török elől menekülő, Egerben letelepedett szerb és görög családok építették a copf stílusú templomot. Különösen szép gazdagon faragott és aranyozott ikonosztáza: .....

III. Hogyan kapcsolódik az egyszarvú, a kígyó és a sas egymáshoz, illetve Eger városához?

(2/....)